

17?find=1&text=%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%87#w1_1 [in Ukrainian].

11. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro zapobihannia koruptsii" shchodo uporiadkuvannia okremykh pytan zakhystu vykryvachiv. (2021, June 1). [On amendments to the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" regarding regulation of certain issues of protection of whistleblowers]. *Zakon Ukrainy № 1502-IX*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1502-20#n35> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 16.05.2021

УДК 342.95:351.77

Цибенко Олексій Володимирович,

адвокат Адвокатського об'єднання

«Юридична консультація № 2 Шевченківського району міста Києва» (м. Київ, Україна)

e-mail: 4322877@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0000-9591-0629>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ

Наукова стаття присвячена особливостям адміністративно-правового регулювання оздоровлення дітей. Досліджено законодавство, яке закріплює правовий статус закладів дитячого оздоровлення та відпочинку, регулюють порядок надання оздоровчих послуг дітям. Вивчено праці науковців, які присвятили свої дослідження особливостям правового регулювання та організації оздоровлення дітей.

Вказано, що адміністративно-правове регулювання оздоровлення дітей – це встановлення у законодавчих і підзаконних актах повноважень органів влади у сфері дитячого оздоровлення, правового статусу дитячих оздоровчих закладів та порядку направлення дітей у такі заклади. Визначено особливості адміністративно-правового регулювання оздоровлення дітей. Зазначено, що дитячі заклади оздоровлення і відпочинку можуть працювати у статусі юридичних осіб та структурних підрозділів інших юридичних осіб, засновуватися на будь-якій формі власності. Встановлено, що діяльність дитячих закладів оздоровлення та відпочинку не потребує ліцензування, основні повноваження у сфері правового регулювання оздоровлення дітей має Міністерство соціальної політики України. З'ясовано, що в окремих випадках певні категорії дітей можуть отримати путівку до дитячого закладу оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету. Наголошено, що органи влади розробляють та впроваджують програми оздоровлення дітей для визначення фінансових можливостей забезпечити відпочинок певних категорій дітей за рахунок коштів державного бюджету. Зроблено висновок, що особлива увага приділяється правовому регулюванню діяльності дитячих центрів «Артека» та «Молода гвардія».

Запропоновано вдосконалити правове регулювання оздоровлення дітей шляхом запровадження процедури ліцензування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку замість атестації таких закладів. Визначено перспективи подальших наукових досліджень в контексті теми дослідження.

Ключові слова: охорона здоров'я, оздоровчі послуги, оздоровлення дітей, заклади оздоровлення та відпочинку, повноваження, ліцензування, органи влади, заклади позашкільної освіти.

Tsybenko O. ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF CHILDREN'S RECOVERY

The scientific article is devoted to the peculiarities of the administrative and legal regulation of children's rehabilitation. The legislation that secures the legal status of children's health and recreation facilities and regulates the procedure for providing health services to children has been studied. The works of scientists who devoted their research to the peculiarities of legal regulation and organization of children's rehabilitation have been studied.

It is stated that the administrative and legal regulation of children's rehabilitation is the establishment in legislative and by-laws of the authorities' powers in children's rehabilitation, the legal status of children's rehabilitation facilities, and the procedure for sending children to such facilities. The peculiarities of the administrative and legal regulation of children's rehabilitation have been determined. Children's health and recreational facilities can work as independent legal entities or as part of other legal entities regardless of ownership. It has been established that children's rehabilitation and recreation facilities do not require licensing. The Ministry of Social Policy of Ukraine has primary authority for the children's rehabilitation legal regulation. It is noted that some specific categories of children can receive a ticket to a children's health and recreation facility at the expense of the state budget. It is emphasized that the authorities develop and implement children's rehabilitation programs to determine the financial possibilities to provide recreation for specific categories of children at the expense of the state budget. It is determined that particular attention is paid to the legal regulation of the Youth centers Artek and Young Guard.

Improvement is proposed to the legal regulation of children's health by implementing a licensing procedure for children's health and recreation facilities in place of certifying such facilities. Prospects for further scientific research in the context of the research topic are determined.

Key words: health care, health services, children's improvement, health and recreation facilities, powers, licensing, authorities, extracurricular education institutions.

Постановка проблеми. Здійснення оздоровчих заходів для дітей та підлітків покликане зміцнити здоров'я молоді та надати розвиток творчим або спортивним здібностям дитини. Діяльність дитячих закладів оздоровлення та відпочинку повинна бути належним чином урегульована, оскільки дитина під час оздоровлення перебуває під наглядом не батьків, а вихователів певного закладу. Під час перебування дитини у закладах відпочинку може виникнути потреба у наданні дитині медичної допомоги, можуть статися певні нещасні випадки. Правове регулювання оздоровлення дитини є запорукою отримання дитиною якісних та ефективних оздоровчих послуг під час відпочинку. Перелічені фактори обумовлюють актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми організації та правового регулювання оздоровлення дитини іноді ставали предметом наукових досліджень психологів, економістів та юристів. Зокрема, проблеми організації оздоровлення дитини вивчали М. І. Матвійчук [1] та А. М. Домище-Медяник [2]. Водночас правове регулювання дитячого відпочинку у зазначених працях не відображене. Особливості історичного розвитку правового регулювання діяльності дитячих таборів (центрів) в Україні у радянській період та на сучасному етапі висвітлив О. Д. Наровлянський [3]. Його праця є корисною для вивчення правового статусу закладів дитячого оздоровлення та відпочинку. Проблеми правового регулювання оздоровлення дітей та дитячого туризму також відображені у працях О. М. Наказного [4] та І. В. Герман [5]. Але вчені не вивчали всіх напрямів та особливостей правового регулювання оздоровлення дітей. Наукові статті вказаних дослідників, законодавчі та підзаконні акти склали джерельну основу для вивчення проблеми.

Мета статті полягає у встановленні сутності, напрямів та особливостей адміністративно-правового регулювання оздоровлення дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Адміністративно-правове регулювання оздоровлення дітей здійснюється на підставі низки законодавчих і підзаконних актів. М.І.Матвійчук стверджує, що в багатьох державах світу механізм оздоровлення та відпочинку дітей влітку відображається у законодавчих і підзаконних актах на всіх рівнях адміністративного управління. Зміст оздоровлення та відпочинку дитини спрямований на розвиток фізичних і творчих здібностей дитини, культурних цінностей, екологічного виховання [1, с. 211]. Відповідні нормативно-правові засади оздоровлення дитини встановлені в українському законодавстві. Зокрема, згідно зі ст. 32 Основ законодавства про охорону здоров'я України (далі – Основи) держава сприяє розвитку мережі оздоровчих закладів. Згідно з ч. 2 ст. 52 Основ держава забезпечує розвиток широкої мережі шкіл-інтернатів, оздоровниць, таборів відпочинку та інших дитячих закладів [6]. Отже, Основи визначають ключову роль держави в організації оздоровлення дітей.

Правові засади надання оздоровчих послуг дітям встановлені в Законі України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» (далі – Закон № 329-ІХ). Законодавчий акт регулює правовий статус дитячого закладу оздоровлення та відпочинку, порядок надання дітям послуг у таких закладах, повноваження різних органів влади у сфері оздоровлення дитини [7]. Саме цей законодавчий акт регулює більшість правовідносин, які виникають під час оздоровлення дітей.

Зокрема, у п. 7 ч. 1 ст. 1 Закону № 329-ІХ визначено, що дитячий заклад оздоровлення та відпочинку – це постійно або тимчасово діючий, спеціально організований або пристосований заклад, призначений для оздоровлення, відпочинку, розвитку дітей, що має визначене місце розташування, матеріально-технічну базу, кадрове забезпечення та технології для надання послуг з оздоровлення та відпочинку дітей відповідно до державних соціальних стандартів надання послуг з оздоровлення та відпочинку [7]. Відповідно до п. 3 і п. 7 Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку такі заклади можуть мати статус юридичних осіб, а можуть також здійснювати свою діяльність в якості філії або структурного підрозділу підприємства або організації. При цьому право створювати зазначені заклади належить як органам виконавчої влади і місцевого самоврядування, так і професійним спілкам, фондам, підприємствам, установам, об'єднанням громадян [8]. Загальні засади правового статусу закладів як юридичних осіб закріплено у ст. ст. 167 – 169 ЦК України, які передбачають право держави і територіальної громади створювати юридичні особи публічного права, зокрема і заклади [9]. Отже, різні організації, підприємства, органи влади та місцевого самоврядування можуть створювати дитячі оздоровчі заклади. При цьому такі заклади можуть бути зареєстровані як юридичні особи або ж мати статус окремих підрозділів, відділів або філій різних підприємств.

В абз. 3 ч. 1 ст. 13 Закону № 329-ІХ передбачено, що дитячі заклади оздоровлення та відпочинку можуть перебувати у державній, комунальній або приватній власності [7]. Отже, заклади оздоровлення дітей можуть бути засновані на різних формах власності. Важливо розуміти, що вказані заклади не мають статусу ані навчальних закладів, ані закладів охорони здоров'я, вони є окремим видом закладів. Якщо діяльність закладів освіти та охорони здоров'я потребує ліцензування, то заклади оздоровлення не зобов'язані отримувати ліцензію для здійснення своєї діяльності.

Слід наголосити, що у ст. 14 Закону № 329-ІХ визначено окремі типи дитячих оздоровчих закладів: дитячі заклади санаторного типу, дитячі центри, позаміські заклади оздоровлення та відпочинку, дитячі заклади праці і відпочинку, табори з денним перебуванням, наметові містечка. У ст. ст. 15–21 Закону № 329-ІХ визначено особливості утворення і реорганізації дитячих закладів відпочинку, матеріально-технічного забезпечення цих закладів, вимоги до штатного розпису та правил поведінки дитини під час оздоровлення у

заклади [7]. Окремі розділи Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку регулюють порядок прийому дітей до дитячого закладу, організацію оздоровчо-виховного процесу, харчування, медичного обслуговування, кадрового забезпечення, права й обов'язки працівників та дітей [8]. Отже, норми законодавчих і підзаконних актів регулюють організаційно-правові засади діяльності дитячих закладів відпочинку.

У 2009 році в Україні прийнято спеціальний закон, який регулює правовий статус та гарантує державну підтримку дитячих центрів «Артек» та «Молода гвардія». Території, на яких розташовані зазначені дитячі центри, належать до природно-заповідного фонду загальнодержавного значення та рекреаційних земель [10]. А. М. Домище-Медеяник наголошує, що майно вказаних центрів дитячого відпочинку не підлягає приватизації та оренді, держава забезпечує фінансування путівок для відпочинку окремих категорій дітей у цих дитячих оздоровчих закладах [2, с. 197]. О. Д. Наровлянський наголошує, що зазначені дитячі центри мають комплексний правовий статус і як заклади оздоровлення та відпочинку, і як заклади позашкільної освіти. Діяльність дитячих центрів «Артек» та «Молода гвардія» поєднує і відпочинок, і виховання, і розвиток творчих здібностей дитини, оскільки вони функціонують цілий рік [3, с. 164]. Отже, дитячі центри «Артек» та «Молода гвардія» мають пріоритетне державне фінансування та забезпечують постійний прийом дітей для оздоровлення протягом року.

Можна зробити висновок, що першим напрямом адміністративно-правового регулювання оздоровлення дитини є визначення правового статусу дитячого закладу оздоровлення та відпочинку.

Певну роль в оздоровленні дитини можуть відігравати заклади позашкільної освіти. Як передбачено ч. 2 ст. 5 Закону України «Про охорону дитинства» діяльність позашкільних навчальних закладів спрямовується на організацію дозвілля, відпочинку та оздоровлення дітей [11]. При цьому правовий статус позашкільних закладів визначено в Законі України «Про позашкільну освіту» (далі – Закон № 1414-IX). Згідно з ч. 1 ст. 1 та ст. 5 Закону № 1414-IX до системи та структури позашкільної освіти входять спортивно-оздоровчі та фізкультурно-оздоровчі заклади. Відповідно до ч. 4 ст. 12 Закону № 1414-IX до профільних закладів позашкільної освіти належать туристично-краєзнавчі, спортивно-оздоровчі, еколого-натуралістичні клуби, гуртки та секції, а також туристичні бази [12]. М. О. Наказний наголошує, що державна політика у сфері позашкільної освіти спрямована насамперед на збереження та розвиток дитячих комунальних позашкільних закладів, недопущення перепрофілювання, закриття, передачі приміщень цих закладів суб'єктам підприємництва [4, с. 100]. Тож достатньо різні організації позашкільної освіти можуть надавати оздоровчі послуги дітям.

Серед напрямів позашкільної освіти, передбачених у ст. 15 Закону № 1414-IX названо оздоровчий напрямок, який повинен забезпечити необхідні умови для змістовного відпочинку молоді [12]. Участь дітей у туристичних мандрівках, краєзнавчих та екологічних заходах може передбачати відвідування об'єктів природи і оздоровлення. Отже, наступним напрямом адміністративно-правового регулювання оздоровлення дитини є визначення статусу позашкільних закладів та їх ролі в оздоровленні дитини.

Повноваження у сфері адміністративно-правового регулювання оздоровлення дітей має низка органів влади. Зокрема, у ст. 5 Закону № 329-IX визначено повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері оздоровлення та відпочинку дітей [7]. Згідно з п. 1 Положення про Міністерство соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики) саме це міністерство забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері оздоровлення та відпочинку дітей [13]. Отже, згідно з ч. 3 ст. 5 Закону № 329-IX саме Мінсоцполітики здійснює нормативно-правове регулювання у сфері оздоровлення дітей, забезпечує надання організаційної та інформаційної допомоги органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам і організаціям, які створили дитячі заклади оздоровлення і відпочинку. Також Мінсоцполітики щороку затверджує склад всеукраїнської мережі дитячих закладів оздоровлення, організовує проведення атестації таких закладів, виконує інші повноваження [7]. Варто наголосити, що відповідно до пп. 75 п. 4 Положення про Мінсоцполітики до повноважень цього міністерства належить ведення Державного реєстру дитячих закладів оздоровлення і відпочинку [13]. Таким чином, основні повноваження у сфері організації оздоровлення дітей надані саме Мінсоцполітики України.

Варто наголосити, що у ст. 6 Закону № 329-IX закріплено повноваження інших центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких належать дитячі заклади оздоровлення та відпочинку. Основним завданням цих органів влади є збереження мережі таких закладів, поліпшення їх матеріально-технічного та кадрового забезпечення [7]. Наприклад, наказом Міністерства оборони України затверджено інструкцію про організацію оздоровлення та відпочинку дітей у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку Збройних Сил України. Цей підзаконний акт передбачає можливість оздоровлення дітей військовослужбовців у відомчих закладах Міноборони України [14]. Отже, послуги з оздоровлення дітей можуть надаватися у дитячих закладах різного відомчого підпорядкування.

Певні повноваження у сфері оздоровлення дітей має Міністерство молоді та спорту України (далі – Мінмолодьспорт), яке складає Єдиний календарний план фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України. Відповідні повноваження закріплені у пп. 17 п. 3 Положення про Мінмолодьспорт України [15]. Перелічені заходи, безумовно, мають оздоровчий характер для учасників спортивних змагань. Вони сприяють залученню дітей до заняття спортом, що зміцнює здоров'я дитини.

Як передбачено ч. 2 ст. 5 Закону України «Про охорону дитинства» саме місцеві органи виконавчої

влади та місцевого самоврядування повинні забезпечувати розвиток мережі позашкільних навчальних закладів, які беруть участь в оздоровленні дітей [11]. Місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування зобов'язані утримувати мережу позашкільних закладів освіти, діяльність яких передбачає оздоровлення дітей.

Вказані повноваження відповідають завданням місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, що закріплені у законах України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні». Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» названі органи влади реалізують державну політику в галузі материнства і дитинства [16]. Зазначений напрям політики охоплює також і оздоровлення дітей. Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 32 Закону України «Про місцеве самоврядування» до повноважень виконавчих органів сільських, селищних і міських рад належить управління оздоровчими та молодіжними підлітковими закладами, організація їх фінансового забезпечення [17]. У вказаних оздоровчих закладах відповідні рекреаційні та відновлювальні послуги можуть отримувати також і діти.

Можна підсумувати, що наступним напрямом адміністративно-правового регулювання оздоровлення дитини є встановлення повноважень центральних і місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері оздоровлення дитини.

Законодавчі та підзаконні акти встановлюють порядок направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. Зокрема, згідно зі ст. 23 і 24 Закону № 329-IX прийом дитини до оздоровчого закладу здійснюється за наявності путівки. Оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги, здійснюється за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів [7]. Порядок направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету (далі – Порядок направлення дитини) затверджений окремою постановою уряду України. У п. 1 і п. 2 Порядку направлення дитини встановлено перелік дітей, які можуть отримати путівки з оплатою за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів. Згідно з п. 4 Порядку направлення дитини розподіл путівок здійснюють центральні та місцеві органи виконавчої влади [18]. Варто звернути увагу на спеціальний наказ Мінсоцполітики, який встановлює порядок направлення дітей на оздоровлення та відпочинок до державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» за рахунок бюджетних коштів. Розподіл путівок здійснюється структурними підрозділами районних державних адміністрацій, до компетенції яких належить проведення політики у сфері оздоровлення дитини [19]. Також привертає увагу окремий наказ Мінсоцполітики про умови направлення дітей на відпочинок до дитячих закладів оздоровлення, які розташовані в гірських районах. Встановлено перелік категорій дітей, які можуть отримати безкоштовні путівки або путівки із частковою оплатою до цих закладів дитячого відпочинку [20]. Отже, встановлення порядку надання путівок для оздоровлення окремих категорій дітей належить до адміністративно-правового регулювання оздоровлення дитини.

Діяльність у сфері оздоровлення дітей потребує відповідного державного контролю. Згідно зі ст. 34 Закону № 329-IX державний контроль за діяльністю дитячих закладів оздоровлення та відпочинку здійснюють міністерства, до сфери управління яких належать такі заклади [7]. Порядок проведення атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку визначено спеціальною постановою уряду України (далі – Постанова про атестацію). Згідно із п. 3 і п. 4 Постанови про атестацію ця процедура здійснюється атестаційною комісією, яка формується обласною державною адміністрацією у кількості п'яти осіб. Оцінювання діяльності закладу відпочинку проводиться не рідше, ніж один раз на п'ять років. Відповідно до п. 8 Постанови про атестацію за її результатами дитячому закладу відпочинку присвоюється вища, перша, друга або третє категорія [21]. Процедура атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку є достатньо важливою, адже дитина під час відпочинку перебуває у закладі самостійно, тому може виникнути потреба у наданні медичної допомоги. Встановлення порядку атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку є наступною формою адміністративно-правового регулювання оздоровлення дітей.

І. В. Герман звертає увагу на потребу у забезпеченні безпеки дітей, які отримують послуги дитячого відпочинку в оздоровчих закладах або беруть участь у дитячому туризмі. Належне забезпечення нагляду за дітьми, надання медичної допомоги є необхідними умовами для відпочинку дітей в оздоровчих закладах [5, с. 335]. Погоджуючись із висловленими думками, відзначимо, що виникає ідея ліцензування дитячих оздоровчих закладів, встановлення у ліцензійних умовах вимог до матеріально-технічного забезпечення, кадрових вимог до персоналу дитячих оздоровчих закладів.

Висновки. Адміністративно-правове регулювання оздоровлення дітей – це встановлення у законодавчих і підзаконних актах повноважень органів влади у сфері дитячого оздоровлення, правового статусу дитячих оздоровчих закладів та порядку направлення дітей у такі заклади.

Адміністративно-правове регулювання оздоровлення дітей здійснюється шляхом:

- встановлення правового статусу дитячих закладів оздоровлення і відпочинку, а також врегулювання порядку направлення дітей в такі заклади;
- визначення ролі закладів позашкільної освіти в оздоровленні дітей;
- закріпленні повноважень центральних органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері оздоровлення дітей;
- регулювання порядку та умов направлення окремих категорій дітей для оздоровлення за рахунок

коштів державного бюджету;

– затвердження загальнодержавних програм дитячого оздоровлення;

– визначення порядку та умов проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

Особливості адміністративно-правового регулювання оздоровлення дітей полягають в наступному:

– дитячі заклади оздоровлення і відпочинку можуть працювати у статусі юридичних осіб та структурних підрозділів інших юридичних осіб, засновуватися на будь-якій формі власності;

– діяльність дитячих закладів оздоровлення та відпочинку не потребує ліцензування;

– в окремих випадках певні категорії дітей можуть отримати путівку на оздоровлення та відпочинок до дитячого закладу оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету;

– основні повноваження у сфері правового регулювання оздоровлення дітей має Міністерство соціальної політики України;

– особлива увага приділяється правовому регулюванню діяльності дитячих центрів «Артек» та «Молода гвардія».

Вдосконалення правового регулювання оздоровлення дітей може полягати у запровадженні процедури ліцензування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку замість атестації цих закладів. У Ліцензійних умовах можуть бути встановлені організаційні, матеріально-технічні та кадрові вимоги до оздоровчих закладів. Органом ліцензування може бути або Міністерство охорони здоров'я України, або Міністерство у справах молоді та спорту. Відповідні органи влади, які видали ліцензію, будуть контролювати дотримання ліцензійних умов.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов'язані з розробкою пропозицій для вдосконалення законодавства, яке регулює вимоги до оздоровчих закладів, порядок направлення дитини до такого закладу, а також державне фінансування оздоровлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Матвійчук М. І. Організація оздоровлення та відпочинку дітей: міжнародна практика. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2018. № 3. С. 207–211.

2. Домище-Медяник А. М. Дитяче оздоровлення в Україні як тренд: діагностика та стратегічні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2016. Випуск 1 (47). Т. 2. С. 193–201.

3. Наровлянський О. Д. Нормативно-правове регулювання діяльності дитячих таборів (центрів) в Україні. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 1 (5). С. 156–167.

4. Наказний М. О. Правове регулювання оздоровлення дітей в Україні. *Наука і освіта. Серія «Педагогіка»*. 2007. № 3. С. 99–103.

5. Герман І. В. Правове регулювання дитячого туризму в Україні. *Молодий вчений. Економічні науки*. 2019. № 7 (71). С. 329–335. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-7-71-66>

6. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

7. Про оздоровлення та відпочинок дітей : Закон України від 04.09.2008 № 329-ІХ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/375-17/ed20200101>

8. Типове положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку : постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 422. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422-2009-п>

9. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-ІV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/find?text>

10. Про державну підтримку та особливості функціонування дитячих центрів «Артек» і «Молода гвардія» : Закон України від 03.02.2009 № 906-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/906-17#Text>

11. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-ІІІ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14/ed20210317/find?text>

12. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000 № 1841-ІІІ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14/find?text>

13. Положення про Міністерство соціальної політики України : постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-п>

14. Інструкція з організації оздоровлення та відпочинку дітей у Дитячому закладі оздоровлення та відпочинку Збройних Сил України : наказ Міністерства оборони України від 07.06.2019 № 300. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0875-19>

15. Положення про Міністерство молоді та спорту : постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 220. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-п>

16. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-ХІV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

17. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр)
18. Про затвердження Порядку направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету : постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 № 734. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2009-п>
19. Про затвердження Положення про порядок направлення дітей на оздоровлення та відпочинок до державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» за рахунок бюджетних коштів : наказ Міністерства соціальної політики України від 02.06.2020 № 358. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0517-20#Text>
20. Про затвердження Положення про порядок направлення дітей на оздоровлення та відпочинок до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку вищої категорії, які розташовані в гірських районах (районах, в яких розташовані населені пункти, віднесені до категорії гірських), за рахунок бюджетних коштів : наказ Міністерства соціальної політики України від 05.07.2021 № 377. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-21#top>
21. Про затвердження Порядку проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку і присвоєння їм відповідних категорій : постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 426. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2009-п>

REFERENCES:

1. Matviichuk M. I. (2018). Orhanizatsiia ozdorovlennia ta vidpochynku ditei: mizhnarodna praktyka. [Organization of children's health and recreation: international practice]. *Naukovi zapysky NDU imeni M. Hoholia. Seriiia «Psykholoho-pedahohichni nauky»*, 3, 207–211 [in Ukrainian].
2. Domyshche – Medianyuk A. M. (2016). Dytiache ozdorovlennia v Ukraini yak trend: diahnostyka ta stratehichni aspekty. [Children's rehabilitation in Ukraine as a trend: diagnosis and strategic aspects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia «Ekonomika»*, 1 (47), 2, 193–201 [in Ukrainian].
3. Narovlianskyi O. D. (2014). Normatyvno-pravove rehuliuвання diialnosti dytiachykh taboriv (tsentriv) v Ukraini. [Normative and legal regulation of children's camps (centers) in Ukraine]. *Osvitolohichnyi dyskurs*, 1 (5), 156–167 [in Ukrainian].
4. Nakaznyi M. O. (2007). Pravove rehuliuвання ozdorovlennia ditei v Ukraini. [Legal regulation of children's health in Ukraine]. *Nauka i osvita. Seriiia «Pedahohika»*, 3, 99–103 [in Ukrainian].
5. Herman I. V. (2019). Pravove rehuliuвання dytiachoho turyzmu v Ukraini. [Legal regulation of children's tourism in Ukraine]. *Molodyi vchenyi. Ekonomichni nauky*, 7 (71), 329–335 [in Ukrainian].
6. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia : Zakon Ukrainy vid 19.11.1992 № 2801-KhII. [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care: Law of Ukraine dated November 19, 1992 № 2801-XII]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> [in Ukrainian].
7. Pro ozdorovlennia ta vidpochynok ditei : Zakon Ukrainy vid 04.09.2008 № 329-IKh. [On the health and recreation of children: Law of Ukraine dated September 4, 2008 № 329-IX]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/375-17/ed20200101> [in Ukrainian].
8. Typove polozhennia pro dytiachyi zaklad ozdorovlennia ta vidpochynku : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.04.2009 № 422. [Standard provisions on children's health and recreation facilities: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 28, 2009 № 422]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422-2009-p> [in Ukrainian].
9. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV. [Civil Code of Ukraine : Law of Ukraine dated January 16, 2003 № 435-IV]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/find?text> [in Ukrainian].
10. Pro derzhavnu pidtrymku ta osoblyvosti funktsionuvannia dytiachykh tsentriv «Artek» i «Moloda hvardiia» : Zakon Ukrainy vid 03.02.2009 № 906-VI. [On state support and peculiarities of the functioning of children's centers «Artek» and «Young Guard»: Law of Ukraine dated 02.03.2009 № 906-VI]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/906-17#Text> [in Ukrainian].
11. Pro okhoronu dytynstva : Zakon Ukrainy vid 26.04.2001 № 2402-III. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. [On childhood protection: Law of Ukraine dated 04/26/2001 № 2402-III]. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14/ed20210317/find?text> [in Ukrainian].
12. Pro pozashkilnu osvitu : Zakon Ukrainy vid 22.06.2000 № 1841-III. [On extracurricular education: Law of Ukraine dated June 22, 2000 № 1841-III]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14/find?text> [in Ukrainian].
13. Polozhennia pro Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.06.2015 № 423. [Regulations on the Ministry of Social Policy of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 17, 2015 № 423]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-p> [in Ukrainian].
14. Instruksiiia z orhanizatsii ozdorovlennia ta vidpochynku ditei u Dytiachomu zakladi ozdorovlennia ta vidpochynku Zbroinykh Syl Ukrainy : nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 07.06.2019 № 300. [Instructions on the organization of rehabilitation and recreation of children in the Children's Rehabilitation and Recreation

Institution of the Armed Forces of Ukraine: order of the Ministry of Defense of Ukraine dated 06.07.2019 № 300]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0875-19> [in Ukrainian].

15. Polozhennia pro Ministerstvo molodi ta sportu : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.07.2014 № 220. [Regulations on the Ministry of Youth and Sports: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 2, 2014 № 220]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-p> [in Ukrainian].

16. Pro mistsevi derzhavni administratsii : Zakon Ukrainy vid 09.04.1999 № 586-KhIV. [On local state administrations: Law of Ukraine dated 04/09/1999 No. 586-XIV]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> [in Ukrainian].

17. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR. [On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine dated May 21, 1997 № 280/97-VR]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr> [in Ukrainian].

18. Pro zatverdzhennia Poriadku napravlennia ditei do dytiachykh zakladiv ozdorovlennia ta vidpochynku za rakhunok koshtiv derzhavnoho biudzhetu : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.06.2009 № 734. [On approval of the Procedure for sending children to children's rehabilitation and recreation facilities at the expense of the state budget: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 06.17.2009 № 734]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2009-p> [in Ukrainian].

19. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok napravlennia ditei na ozdorovlennia ta vidpochynok do derzhavnoho pidpriemstva «Ukrainskyi dytiachyi tsentr «Moloda hvardiia» za rakhunok biudzhetykh koshtiv : nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 02.06.2020 № 358. [On the approval of the Regulation on the procedure for sending children for rehabilitation and recreation to children's rehabilitation and recreation facilities of the highest category, which are located in mountainous areas (areas in which settlements classified as mountainous) are located, at the expense of budget funds: order of the Ministry of Social Affairs of the Policy of Ukraine dated 07.05.2021 № 377]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0517-20#Text> [in Ukrainian].

20. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok napravlennia ditei na ozdorovlennia ta vidpochynok do dytiachykh zakladiv ozdorovlennia ta vidpochynku vyshchoi katehorii, yaki roztashovani v hirskykh raionakh (raionakh, v yakykh roztashovani naseleni punkty, vidneseni do katehorii hirskykh), za rakhunok biudzhetykh koshtiv : nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 05.07.2021 № 377. [On the approval of the Regulation on the procedure for sending children for rehabilitation and recreation to children's rehabilitation and recreation facilities of the highest category, which are located in mountainous areas (areas in which settlements classified as mountainous) are located, at the expense of budget funds: order of the Ministry of Social Affairs of the Policy of Ukraine dated 07.05.2021 № 377]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-21#top> [in Ukrainian].

21. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia derzhavnoi atestatsii dytiachykh zakladiv ozdorovlennia ta vidpochynku i prysvoiennia yim vidpovidnykh katehorii : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.04.2009 № 426. [On approval of the Procedure for conducting state certification of children's health and recreation facilities and assigning them the appropriate categories: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 04.28.2009 № 426]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2009-p> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 16.05.2021

УДК 32: 316.334.2:346.3

Наконечний Василь Володимирович,
підполковник Збройних Сил України,
e-mail: 3338vasya@ukr.net
<https://orcid.org/0009-0005-2926-5760>

СПОСОБИ ЖИТЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

У статті детально проаналізовано систему житлового забезпечення військовослужбовців в Україні. Для досягнення поставленої мети її автором охарактеризовано різні способи забезпечення житлом військовослужбовців, надано їм детальну характеристику та запропоновано напрями для подальших наукових досліджень у цій сфері.

Актуальність цієї теми обумовлена необхідністю створення стабільних умов для морального стимулювання військових та підвищення їхньої боєздатності, адже належне житло суттєво впливає на психологічний стан та ефективність виконання службових обов'язків. Визначено основні проблеми, з якими стикаються військовослужбовці при отриманні житла, серед яких дефіцит службового житла та недостатнє фінансування.

Розкрито особливості забезпечення військовослужбовців службовим житлом, зокрема: надання загального службового житла; розміщення в спеціально пристосованих казармах; проживання в гуртожитках для одиноких осіб;

Випуск 10. Спецвипуск. 2021